

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0630246 Kyrksjön

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom nätverket av områden säkerställs naturvärden inför framtiden. Varje land är skyldigt att bevara värdena i sina utpekade områden. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska finnas en bevarandeplan (eller skötselplan) med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Även hot mot Natura 2000-området och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken. Bevarandeplanen fastställs av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar ändras; den är ett så kallat "levande dokument". Det gör det möjligt för alla att bidra med ny kunskap och synpunkter, kontakta gärna Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument, för formell reglering av t ex skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skyddsbeslut för naturreservat. Reglerna enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller i Natura 2000-områden.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtyper och arter i ett enskilt område finns i kartverktyget Skyddad natur. Gå in på Naturvårdsverkets hemsida och sök på "kartverktyget skyddad natur". När du kommit in i kartverktyget så söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

Karta över naturtyper hittas efter sökning av område, gå till fliken Kartskikt, avmarkera allt och under Naturtypskarteringar lägg till Natura naturtypskartan (NNK) och välj Naturtyper (ytor), Naturtyper (linje) och Naturtyper (punkter).

Det går också att ladda ner naturtypskartan som shapefiler på följande adress: <http://gis-services.metria.se/nvfeed/atom/nnk.xml>

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0630246 Kyrksjön

Kommun: Ljusdal

Områdets totala areal: 59,5 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-09-21

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2006-12-15

Markägarförhållanden:

Privat, kommunalt.

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2003-04-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

1966 - Ävjepilört, *Persicaria foliosa*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden:

Förekomsten av ävjepilört och andra sällsynta växter som ingår i den så kallade ävjebroddsvegetationen.

Motivering:

Området hyser en av länets finaste lokaler för ävjebroddsvegetation, inklusive den i art- och habitatdirektivet utpekade ävjepilörten. Närheten till två andra Natura 2000-områden med förekomster av ävjebroddsvegetation (Mellanljusnan Korskrogen-Edeforsen och Borrsjön-Vikarsjön) förhöjer områdets värde ytterligare, med tanke på spridningsmöjligheter och långsiktig överlevnad för arterna. Kyrksjön har också en del värden som fågellokal, t.ex. brukar olika arter av vadare och sjöfågel rasta vid lokalen.

Prioriterade åtgärder:

Det är viktigt för områdets sällsynta växtarter att en liknande reglering, med relativt höga viter/vårflöden med efterföljande torrare perioder på sommaren, kan upprätthållas över tid. Området bör besökas med jämna mellanrum för att följa upp förekomsten av ävjepilört samt om det finns problematik med igenväxning av stränderna i form av inträngande busk- och trädvegetation eller andra högväxta arter som kan konkurrera ut ävjobroddsvegetationen. Enligt nuvarande uppföljningsdokument rekommenderas att en uppföljning görs vart 6:e år.

Beskrivning av området

Kyrksjön är en liten sjö som ligger intill Ljusnan vid södra delen av Ljusdal. Sjön står i direkt förbindelse med älven. Vattenståndet följer älvens variationer och kan därför fluktuera kraftigt. Till följd av återregleringen av Mellanljusnan vid Laforsen är vattenföringen omvänd, d.v.s. flödena är relativt höga vintertid och lägre sommartid.

Vattenståndsfluktuationerna i kombination med lerjord har skapat förutsättningar för en av länets finaste lokaler för ävjobroddsvegetation, bestående av småvuxna arter som är beroende av störningar i form av t.ex. periodvisa översvämningar eller tramp av betesdjur för att kunna fortleva i området. En exklusiv representant för denna flora är ävjepilört, som är utpekad som en av de skyddsvärda växterna i art- och habitatdirektivet. En stor del av dess svenska förekomster finns dessutom i just Hälsingland, och Sverige och Finland hyser merparten av världens kända populationer av arten. I området finns även flera andra arter som är typiska för ävjobroddsvegetationen, t.ex. ävjobrodd, strandranunkel, sylört, fyrling, rödlånke och nålsäv.

Bland fågelarter som setts rasta vid sjön kan nämnas arter som salskrake, småskrake, smålom, storlom, gråhäger, mindre strandpipare, brushane, mosnäppa och grönbena.

Tidigare fanns en vattenståndsreglerande damm i vattendraget Grovan mellan Kyrksjön och Ljusnan, men denna togs bort under 1990-talet vilket gjorde att sjön sänktes något. Längs sjöns norra sida breder villabebyggelse och träindustrier ut sig, i söder och öster dominerar lövskog längs stränderna och i väster går bilvägar i nära anslutning till sjön. Skifteskartan från tidigt 1900-tal visar att sjön vid den tiden nästan helt omgavs av hävdade strandängar. Idag förekommer ingen hävd i området.

Vad kan påverka negativt

Vid beskrivandet av sådant som kan skada de utpekade naturvärdena i ett område kan endast nu kända problem belysas. Det är viktigt att ha i åtanke att nya hot troligen kommer att identifieras i framtiden. De hot som är av global karaktär t.ex. klimatförändringar och atmosfäriskt spridna miljöbelastningar kan inte lösas genom skydd eller skötselåtgärder.

Att en åtgärd är angiven som hot gör att man ska vara extra uppmärksam. Åtgärden kan vara tillståndspliktig. Hur och var i området åtgärden utförs och vilken hänsyn som tas kan vara avgörande för om åtgärden påverkar området på ett betydande sätt eller inte, d.v.s. är tillståndspliktig eller inte.

För den ingående Natura 2000-arten ävjepilört listas exempel på åtgärder som skulle kunna innebära en negativ påverkan.

Bevarandeåtgärder

Ävjepilörten och dess förutsättningar i form av lämpliga växtplatser följs upp regelbundet. Då det är en ljusläskande och konkurrenssvag art är det viktigt att eventuella framtida förekomster av högvuxen vegetation hålls borta. På sikt kan det därför nödvändigt att införa någon form av hävd vid strandängarna.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för ingående Natura 2000-arten ävjepilört är oklart då dess förekomst i området senast följdes upp år 2002.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:**1966 - Ävjepilört, *Persicaria foliosa***

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Livsmiljö:

Ävjepilört förekommer på grunda leriga stränder vid älvar, åar och sjöar samt sällsynt vid småvatten i betesmarker. Vid Bottenviken förekommer den även vid bräckt vatten. Den är ljusälskande och mycket konkurrenssvag. I samtliga områden växer den i miljöer som större delen av året normalt är täckta av vatten och endast periodvis är blottlagda. Arten kräver troligen viss uttorkning av substratet för att gro, men kan sedan växa delvis vattentäckt. På några lokaler är den endast tillfällig och dyker upp när förhållandena är optimala för att några år senare ha försvunnit igen. På merparten av lokalerna är den oftast årlig.

Önskvärd naturlig stress och störning:

En vattenregim i vattendrag som medför blottläggning av jord under sommaren och översvämning under vår- och höstflod är den avgjort viktigaste störningen för arten. Betesdrift på stränder påverkar också arten positivt.

Reproduktion och spridning:

Arten sprids huvudsakligen längs vattendrag. Långdistansspridning och spridning mellan vattendrag sker troligen med fåglar. En rimlig uppskattning av spridningsavstånd är mindre än 1000 meter.

Mer information om Natura 2000 och Natura 2000-naturtyper- och arter finns på Naturvårdsverkets hemsida.

Bevarandemål

Ävjepilört ska ha en permanent förekommande population i området.

Negativ påverkan

- Reglering av vattendrag är det största hotet mot arten. På några lokaler växer den i redan reglerade vattendrag men där vattenregimen varit gynnsam för arten. På dessa lokaler utgör förändringar av vattenregimen en stor risk för negativ påverkan på arten.
- På en del lokaler är arten beroende av bete och en minskning av betesintensiteten innebär ett stort hot mot artens fortlevnad genom att arealen lämplig miljö kraftigt minskar eller helt försvinner, vilket hotar förekomsterna.
- Förändringar av vattenkvaliteten, speciellt övergödning, kan vara negativt för arten

Bevarandeåtgärder

Återkommande uppföljning av ävjepilört och dess livsmiljöer.

Uppföljning av ävjepilört planerades att genomföras under sommaren 2017, men fick skjutas upp p.g.a. för höga vattennivåer. Den kommer troligen genomföras inom de närmsta åren, då förutsättningarna att inventera är mera gynnsamma.

Bevarandetillstånd

Oklart (se Bevarandeåtgärder ovan).

Dokumentation

ArtDatabanken. (2017). Artfakta. *Persicaria foliosa* Ävjepilört. Artdatabanken SLU, Uppsala. <http://artfakta.artdatabanken.se/taxon/1263> [2017-01-12]

ArtDatabanken. (2017). Artportalen. Rapportsystemet för växter, djur och svampar. Artdatabanken SLU, Uppsala. <https://www.artportalen.se/> [2017-04-07]

Länsstyrelsen i Gävleborg. (2006). Bevarandeplan för Kyrksjön. Dnr 511-14111-05, 00-001-064

Naturvårdsverket. (2017). Natura 2000 i Sverige. <http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Skyddade-omraden/Natura-2000/> [2017-01-04]

Stridh, B. (2003). Vattenstrandens växter vid Kyrksjön, Ljusdal, hösten 2002. 2002-08-29, rev. 2003-08-22. Bengt Stridh, Gävleborgs Botaniska Sällskap.

Bilagor

Karta.

Kyrksjön

Kyrksjön

Legend

 Natura 2000-område